AZ EURÓPAI PARLAMENT (EU) 2021/1666 ÁLLÁSFOGLALÁSA

(2021. április 29.)

a Tiszta Égbolt 2 közös vállalkozás 2019. évi pénzügyi évre vonatkozó költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozat szerves részét képező megjegyzésekkel

AZ EURÓPAI PARLAMENT,

— tekintettel a Tiszta Égbolt 2 közös vállalkozás 2019. évi pénzügyi évre szóló általános költségvetésének végrehajtására vonatkozó mentesítésről szóló határozatára,

— tekintettel eljárási szabályzata 100. cikkére és V. mellékletére,

— tekintettel a Közlekedési és Idegenforgalmi Bizottság véleményére,

— tekintettel a Költségvetési Ellenőrző Bizottság jelentésére (A9-0109/2021),

A. mivel a Tiszta Égbolt közös vállalkozást 2007 decemberében a (2008. február 7-én hatályba lépő) 71/2007/EK tanácsi rendelet hozta létre a 2017. december 31-ig tartó időszakra, és mivel a közös vállalkozás 2009 novemberében kezdte meg önálló működését;

B. mivel az 558/2014/EU rendelettel létrehozott Tiszta Égbolt 2 közös vállalkozás (a továbbiakban: a közös vállalkozás) 2014. június 27-i hatállyal a Horizont 2020 keretprogram keretében a Tiszta Égbolt közös vállalkozás helyébe lépett, kiterjesztve annak élettartamát a 2024. december 31-ig tartó időszakra;

C. mivel a közös vállalkozás fő célkitűzései, hogy hozzájáruljon a repüléstechnika környezeti hatásának nagymértékű csökkentéséhez, valamint egy erős, globális szinten versenyképes európai légiközlekedési iparág és ellátási lánc kialakításához;

D. mivel a közös vállalkozás alapító tagjai a Bizottság által képviselt Unió és a magánszektorbeli tagok, nevezetesen az 558/2014/EU tanácsi rendelet II. mellékletében felsorolt vezetők és társult tagok, valamint a 4. cikk (2) bekezdésével összhangban nyílt, megkülönböztetés-mentes versenypályázati felhívás útján, független értékelés alapján kiválasztott kiemelt partnerek;

E. mivel a közös vállalkozás tevékenységeinek második szakaszához az Unió – a Horizont 2020 költségvetéséből – legfeljebb 1 755 000 000 EUR-val járul hozzá (az EFTA-előirányzatokkal együtt) és a magánszektorbeli tagok által a kiegészítő tevékenységekhez nyújtott természetbeni hozzájárulás minimális összege a rendeletben meghatározott időszakra 965 250 000 EUR;

Költségvetési és pénzgazdálkodás

1. tudomásul veszi, hogy a Számvevőszék által a közös vállalkozás 2019. évi pénzügyi évre vonatkozó éves beszámolójáról készített jelentés (a továbbiakban: a számvevőszéki jelentés) szerint az éves beszámoló minden lényeges szempontból áttekinthetően, és pénzügyi szabályzatának, valamint a Bizottság számvitelért felelős tisztviselője által elfogadott számviteli szabályzatnak megfelelően tükrözi a közös vállalkozás 2019. december 31-i pénzügyi helyzetét, a tárgyévi gazdasági események eredményét, a pénzforgalmat és a nettó eszközállomány változásait; tudomásul veszi, hogy a beszámoló alapját képező ügyletek minden lényeges szempontból jogszerűek és szabályszerűek;

2. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás 2019-ben rendelkezésre álló végleges költségvetése 305 802 617 EUR összegű kötelezettségvállalási előirányzatot és 341 424 430 EUR összegű kifizetési előirányzatot tartalmazott, beleértve a korábbi évek fel nem használt előirányzatainak áthozatalát, a címzett bevételeket és a következő évre történő átcsoportosításokat; megjegyzi, hogy a felhasználási arány a kötelezettségvállalási előirányzatok terén 97,68%-os, a kifizetési előirányzatok terén pedig 94,69%-os volt; a számvevőszéki jelentés alapján megjegyzi továbbá, hogy a közös vállalkozás 2019. évi, Horizont 2020 projektekre fordítható költségvetésén belül a kötelezettségvállalási előirányzatok felhasználási aránya 99,8%, a kifizetési előirányzatoké pedig 97,3% volt;

3. megjegyzi, hogy a hetedik keretprogram 7. témájából (Közlekedés) a Tiszta Égbolt kezdeményezésre adható uniós hozzájárulás legfeljebb 800 000 000 EUR, és hogy az Unió összesen 799 957 841 EUR-val járult hozzá; megjegyzi, hogy az ágazati tagok (az integrált technológiademonstrációs rendszerek vezetői és társult tagjai) összesen 608 983 634 EUR-val járultak hozzá a hetedik keretprogram projektjeihez, ebből 594 100 843 EUR validált természetbeni hozzájárulás, 14 882 791 EUR pedig a működési költségekhez nyújtott pénzbeli hozzájárulás;

4. a számvevőszéki jelentés alapján megjegyzi, hogy a hetedik keretprogramot hivatalosan 2017-ben zárták le, közel 100%-os végrehajtási szinttel; megjegyzi, hogy a közös vállalkozás még 2019-ban is mintegy 1 135 068 EUR összegű visszafizettetést hajtott végre, amely a ki nem fizetett előfinanszírozásokból és az utólagos ellenőrzések eredményeiből származik;

5. megállapítja, hogy 2019 végéig az 558/2014/EU rendelet alapján a Horizont 2020 programból nyújtható uniós hozzájárulás 1 755 000 000 EUR-s maximális összegéből az Unió összesen 1 139 704 889 EUR-val járult hozzá a Horizont 2020 operatív tevékenységeihez, emellett a magánszektorbeli tagok 18 815 677 EUR pénzbeli hozzájárulást nyújtottak a működési költségekhez és 273 851 600 EUR természetbeni hozzájárulást validáltak a működési költségekhez, továbbá 899 843 302 EUR természetbeni hozzájárulást biztosítottak a kiegészítő tevékenységekhez;

6. megjegyzi, hogy a magánszektorbeli tagjaiktól pénzügyi hozzájárulásban részesülő közös vállalkozások eltérő eljárásokat alkalmaznak; felszólít a természetbeni hozzájárulások kiszámításának harmonizálására a közös vállalkozások körében; kéri, hogy a közös eljárás írjon elő átlátható és hatékony értékelési módszereket, amelyek eredménye kimutatja a hozzájárulás tényleges értékét; kéri a Számvevőszéket, hogy gondoskodjon független külső ellenőrök által végzett ellenőrzésekről; kéri továbbá megfelelő jogi keret kialakítását, biztosítva a pénzügyi hozzájárulás előírt összegének a program végéig történő beérkezését; megjegyzi, hogy e jogi keret tartalmazhatna követelményeket arra vonatkozóan, hogy a magán-hozzájárulást a megfelelő uniós hozzájárulás folyósítása előtt vagy azzal egyidejűleg be kell fizetni;

Pályázati felhívások

7. megjegyzi, hogy 2019-ben a közös vállalkozás egy 62 témakörből álló pályázati felhívást tett közzé (10. pályázati felhívás), a 09. és 10. pályázati felhívásra (450-ből) 448 támogatható ajánlatot kapott, ebből 114 ajánlatot elfogadott; tudomásul veszi a közös vállalkozás globális portfólióját, amely 574 – versenypályázatok útján odaítélt – projektet foglal magában;

8. megjegyzi, hogy az összesen 256 kiemelt partnerből 70 kapcsolt vállalkozás vagy kapcsolódó harmadik fél, 58 pedig kis- és középvállalkozás;

9. megjegyzi, hogy 2019-ben két pályázati felhívást bonyolítottak le sikeresen: a márciusi nyolcadik pályázati felhívásra benyújtott 68 pályázatból 58, az októberi kilencedik pályázati felhívás 55 pályázatából pedig 53 tartalmazott sikeres témaköröket; megjegyzi továbbá, hogy a tizedik pályázati felhívást 2019 májusában tették közzé és 2019 novemberében értékelték; megjegyzi, hogy a tíz pályázati felhívás összesen több mint 730 partnert érintett 28 különböző országból – a részvétel és az odaítélt támogatások tekintetében a kis- és középvállalkozók szoros bevonásával –, akik közel 505 000 000 EUR finanszírozásban részesültek;

Teljesítmény

10. megjegyzi, hogy a közös vállalkozása Horizont 2020 keretprogram teljesítményének és több területet érintő kérdéseinek nyomon követésére fő teljesítménymutatókat, a közös vállalkozás tekintetében pedig konkrét fő teljesítménymutatókat alkalmaz, amilyen például a pályázati témakörök sikerességi aránya, a munkaterv végrehajtása és az utólagos ellenőrzések volumene;

11. kéri, hogy a közös vállalkozás vizsgálja felül kommunikációs stratégiáját annak biztosítása érdekében, hogy az érdekelt felek tisztában legyenek küldetésével, tevékenységeivel és eredményeivel.

12. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás különböző eszközöket alkalmazott a programja végrehajtásának nyomon követésére – nevezetesen az integrált technológiademonstrációs/innovatív légijármű-demonstrációs platformok (ITD/ILDP-k) negyedéves jelentéseit, az ITD/ILDP szintű irányítóbizottságokat, az ITD/ILDP teljesítményének éves felülvizsgálatát –, és rendszeresen jelentést tesz az irányító testületnek; megjegyzi továbbá, hogy a 2018–2019-es munkatervben szereplő 11 célkitűzésből 3 teljesült, 8 pedig folyamatban van, és hogy valamennyi igazgatási célkitűzést sikerült elérni;

13. hangsúlyozza a nagy utasszállító légijármű-demonstrációs rendszerek és az azokat szolgáló technológiák révén 2019-ben elért mérföldköveket, amelyek meghatározzák a nem specifikus tervezésről a konkrét tervezésre való áttérést és a kapcsolódó hardverépítést, a Regionális légiközlekedésre szánt légi járművek ILDP tevékenységei során a környezetbarát koncepciót követő légi járművekkel kapcsolatban elért eredményeket, a Gyors forgószárnyas légi járművek IADP két demonstrálójának előrehaladását, valamint a Repülőgépvázak ITD, a Hajtóművek ITD és a Rendszerek ITD tevékenységek, továbbá az Ökotervezés és a Kisméretű légi járművek transzverzális tevékenység előrehaladását és alakulását, illetve azt, hogy a közös vállalkozás felkészült fejlett technológiáinak első globális értékelésére; üdvözli ezeket az eredményeket, amelyek hozzájárultak a fenntartható infrastruktúra biztosításához; üdvözli a szénalapú energiatermelésről a megújuló energiaforrásokra való átállást, amely nemcsak az üvegházhatású gáz-kibocsátást, hanem a légszennyezést is csökkenti, és így végső soron hozzájárul az egészség javításához;

14. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint 2019 végén a Horizont 2020 program végrehajtási aránya 89%-os volt a közös vállalkozáshoz rendelt tevékenységekre vonatkozó pályázati eljárások tekintetében;

15. emlékeztet arra, hogy a közös vállalkozás alapvető szerepet játszott a légi járművek szén-dioxid-kibocsátásának és zajszintjének csökkentését célzó zöld technológiák gyors elterjedésének biztosításában; úgy véli, hogy utódja, a tiszta légi közlekedésért létrehozott európai partnerség fontos szerepet fog játszani a légiközlekedési ágazatnak az európai zöld megállapodásban való szerepvállalásában;

16. felhívja a Bizottságot annak biztosítására, hogy a közös vállalkozás jövőbeli tevékenységi programja tiszteletben tartsa az uniós jog által az éghajlatváltozás mérséklése és a digitalizáció tekintetében előírt követelményeket és célokat, és kövesse mind a Bizottság, mind pedig az ágazat által kidolgozott stratégiákat.

17. kéri a Bizottságot és a Számvevőszéket mélyreható teljesítménykövetési módszer kidolgozására a közös vállalkozás hozzáadott értékének felmérése érdeklében, kitérve a társadalmi, foglalkoztatási és piaci hatásokra is; kéri, hogy ezen értékelés eredményeit az uniós finanszírozás jövőbeli elosztása vagy átcsoportosítása során használják fel;

18. megjegyzi, hogy a szellemitulajdon-jogok kérdésével foglalkozni kell minden olyan szerződésben, amely konkrét következményt vagy eredményt vár el a teljesítés során; emlékeztet arra, hogy a szellemitulajdon-jogok rendeltetése az egyes alkotók jogainak védelme, de ezen kívül részleteket bocsát rendelkezésre arra vonatkozóan is, hogy e jogok felhasználása a jövőben miként történik majd; megjegyzi, hogy mivel a tevékenységeket részben közalapokból finanszírozzák, az eredményeknek átláthatónak és a nyilvánosság számára hozzáférhetőnek kell lenniük, valamint különleges követelményeknek (adott esetben az interoperabilitás kritériumának) kell megfelelniük; felhívja a Bizottságot, hogy javasoljon jogi keretet a szellemi tulajdonjogokra és a piacon történő érvényesítésére vonatkozóan, kitérve többek között a különleges követelményekre és a nyereségfelosztásra is;

19. megjegyzi, hogy a Tiszta Égbolt közös vállalkozás 2019. évi éves tevékenységi jelentésében a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó 2018-as és 2019-es fő teljesítménymutatók azt mutatják, hogy a nők részvételi szintje némileg növekedett, mégis meglehetősen alacsony: a nők a programban részt vevők 30%-át, a programkoordinátorok 16%-át, az értékeléseket és elemzéseket végző, valamint a tudományos bizottságban dolgozó tanácsadók és szakértők 9-25%-át teszik ki; javasolja, hogy folyamatosan törekedjenek a nők programban való részvételének fokozására;

Személyzet és munkaerő-felvétel

20. megjegyzi, hogy 2019. december 31-én 34 ideiglenes alkalmazotti álláshelyet töltöttek be az engedélyezett 36 álláshelyből, és hogy ezen felül a létszámterv szerint 2019-ben 6 szerződéses alkalmazott és 2 kirendelt nemzeti szakértő dolgozott a közös vállalkozásnál;

21. megjegyzi, hogy 2019-ben a közös vállalkozás 6 álláshely betöltésére indított felvételi eljárást; megjegyzi továbbá, hogy a jogszabályban előírt álláshelyeken kívül a közös vállalkozás külső szolgáltatókra, öt kölcsönmunkaerőre és egy gyakornokra is támaszkodik, akik további támogatást nyújtanak a műveletekhez;

22. megjegyzi, hogy 2019-ben az igazgatótanács új szervezeti struktúrát fogadott el, így a jogi és kommunikációs osztály közvetlenül az ügyvezető igazgatónak tartozik beszámolási kötelezettséggel; tudomásul veszi továbbá, hogy az új ügyvezető igazgató 2019. február 1-jén kezdte meg munkáját; megjegyzi továbbá, hogy a közös vállalkozás 2019 elején kezdte alkalmazni a Sysper2-t, a Bizottság humánerőforrás-gazdálkodási rendszerét;

23. megjegyzi, hogy 2019-ben a közös vállalkozás teljes körűen végrehajtott egy négy különböző kommunikációs tételre vonatkozó, 2018 –2021-es időszakra szóló nagy kommunikációs keretszerződést, és szerződéseket írt alá fontos IKT-projektekre, valamint keretszerződéseket kötött különböző IKT-szolgáltatásokra vonatkozóan;

Belsőkontroll-rendszerek

24. a számvevőszéki jelentés alapján megjegyzi, hogy a közös vállalkozás pénzügyi és operatív dokumentációs áttekintésen alapuló, megbízható előzetes kontrolleljárásokat vezetett be, és 17 belső ellenőrzési elv alapján köteles végrehajtani a Bizottság új belsőkontroll-keretrendszerét; megjegyzi, hogy 2019 végére a közös vállalkozás már valamennyi kontroll-alapelvre nézve kidolgozta a fő kontrollmutatókat, hogy értékelni tudja kontrolltevékenységei eredményességét és fel tudja tárni a kontrollhiányosságokat;

25. megjegyzi, hogy 2019 novemberében a közös vállalkozás a Bizottság ajánlásaival összhangban írásbeli eljárást indított felülvizsgált pénzügyi szabályzatának jóváhagyására, amelynek elfogadására 2020 januárjában került sor;

26. megjegyzi, hogy a számvevőszéki jelentés szerint a közös vállalkozás által a Horizont 2020 program kifizetéseinek utólagos ellenőrzése a Bizottság Közös Ellenőrzési Szolgálatának a feladata, és a 2019 végén rendelkezésre álló utólagos ellenőrzések eredményei alapján a Horizont 2020 projektek (elszámolások és végső kifizetések) tekintetében a közös vállalkozás 1,30%-os reprezentatív hibaarányról és 0,92%-os fennmaradó hibaarányról számolt be; tudomásul veszi emellett a Horizont 2020-ról szóló rendeletre irányuló bizottsági javaslatot, amelyben a Horizont 2020 keretprogramból származó kutatásfinanszírozás esetében az a végső cél, hogy a többéves program lezárását követően az összes audit, valamint kiigazítási és visszakövetelési intézkedés pénzügyi hatásainak figyelembevételével adódó maradó hiba a lehető legjobban megközelítse a 2%-ot;

27. tudomásul veszi, hogy a Számvevőszék az utólagos ellenőrzések hibaarányainak megerősítése érdekében az operatív kifizetési ellenőrzések részeként 2019-ben véletlenszerűen ellenőrizte a Horizont 2020 program keretében teljesített kifizetéseket a végső kedvezményezettek szintjén, a részletes ellenőrzések rendszerszintű hibákat tártak fel a bejelentett személyzeti költségekkel kapcsolatban, és a fő hibaforrást egyrészt a munkával töltött órák egyénenkénti felhasználása, másrészt egységdíjak, többek között az aktuális egységdíjaktól jelentősen eltérő becsült elemek alkalmazása képezte; megjegyzi továbbá, hogy az eredmények tanúsága szerint ez megnöveli a hibakockázatot a közös vállalkozás számára, mivel annak Horizont 2020 projektjeit nagy számú magánszektorbeli tag és azok részt vevő leányvállalatai hajtják végre; felhívja a közös vállalkozást, hogy tájékoztassa erről a mentesítésért felelős hatóságot;

28. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás a Bizottság által koordinált, a Horizont 2020 programhoz tartozó, közös csalás elleni stratégia hatálya alá tartozik; megjegyzi továbbá, hogy 2019-ben a közös vállalkozás két állítólagos csalási ügyet követett nyomon, amelyekről 2018-ban értesítették az Európai Csalás Elleni Hivatalt, és amelyekkel kapcsolatban e hivatal vizsgálatokat indított, amelyek jelenleg is zajlanak; megjegyzi továbbá, hogy egy kedvezményezett hetedik keretprogramban tanúsított esetleges csalárd magatartásával kapcsolatos ügyet – amely hatással volt a közös vállalkozás által nyújtott támogatásokra – anélkül zárták le, hogy pénzügyi következményekről és veszteségekről számoltak volna be; elismeri, hogy 2019-ben nem jelentettek új esetet az Európai Csalás Elleni Hivatalnak, és hogy a közös vállalkozás megkezdte egy, a csalás elleni közös stratégia által le nem fedett belső folyamatokra és külön költségvetésre vonatkozó csalás elleni stratégia kidolgozását; felhívja a közös vállalkozást, hogy tájékoztassa erről a mentesítésért felelős hatóságot;

Belső ellenőrzés

29. megjegyzi, hogy a közös vállalkozás 2019 májusában megkapta a Belső Ellenőrzési Szolgálat 2019 és 2021 közötti időszakra vonatkozó új stratégiai ellenőrzési tervét, amely három, jelentős kockázatú potenciális ellenőrzési területet választott ki, amelyek az operatív folyamatokat (támogatáskezelés), az új belsőkontroll-elvek végrehajtását és az új adatvédelmi szabályokat tartalmazták; megjegyzi továbbá, hogy 2019 novemberében megkezdődött a támogatási megállapodások végrehajtására vonatkozó új tervezés első ellenőrzése; megjegyzi továbbá, hogy a közös vállalkozás több, továbbra is lezáratlan ajánlást kapott a korábbi ellenőrzések során, amelyből kettőt fontosnak tartanak; felhívja a közös vállalkozást, hogy tájékoztassa a mentesítésért felelős hatóságot az ezzel kapcsolatos fejleményekről;

30. megjegyzi, hogy a belső ellenőrzésért felelős tisztviselő megerősítette az igazgatótanácsnak az intézményközi megállapodás normáinak megfelelő szervezeti függetlenségét, bár rámutatott a megbízhatósági ellenőrzések objektivitásának lehetséges hiányára.